

Vlaams
Parlement

vergadering **C121**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 12 maart 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de plaatsing van kinderen in internaten – 866 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemende aantal kwetsbare kinderen dat in een internaat wordt geplaatst – 871 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over chemseks – 875 (2018-2019)	8
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de samenstelling van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 716 (2018-2019)	10
VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak uit IS-gebied van teruggekeerde kinderen – 771 (2018-2019)	14

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de plaatsing van kinderen in internaten
– 866 (2018-2019)**

**VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemende aantal kwetsbare kinderen dat in een internaat wordt geplaatst
– 871 (2018-2019)**

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, bijna 1 op de 10 kinderen die op internaat zitten, is daar geplaatst door een jeugdrechter. In het buitengewoon onderwijs gaat het om 1 op de 4 kinderen. In totaal ging het in 2017 om bijna 1000 kinderen, 949 om precies te zijn. Sinds 2010 is er duidelijk sprake van een stijging, zo blijkt uit de cijfers van Jongerenwelzijn.

Het gaat dan vooral om kinderen die in een verontrustende situatie verkeren. Een plaatsing in een internaat kan een gepaste oplossing zijn voor heel wat kinderen want het biedt hun een duidelijke structuur, regelmaat en een zekere rust. Voor veel kinderen is een verblijf in een internaat een verademing en een moment in hun leven waarop ze helemaal openbloeien. Ik ben ook tevreden dat we daags na de berichtgeving over die aantallen reacties konden lezen van begeleiders in internaten die dat bevestigden.

Toch zeggen jeugdrechters soms ook geen andere oplossing te zien dan sommige kinderen naar een internaat te sturen omdat er geen plaats beschikbaar is in een voorziening voor bijzondere jeugdzorg. De wachtlijsten voor voorzieningen of bijkomende begeleiding zijn te lang, terwijl de kinderen snel nood hebben aan hulp en opvang.

Voor de opvoeders in de internaten is het niet altijd eenvoudig om de nodige ondersteuning te bieden aan kinderen die er geplaatst zijn vanuit een verontrustende situatie. Heel wat kinderen hebben immers specifieke zorg en ondersteuning nodig. Bovendien moeten de opvoeders afspraken maken met de jeugdrechtbank en met de hulpverleners, en eigenlijk ook nog eens inzetten op een goed contact met de ouders van de kinderen. Daarnaast zou de informatiedoorstroom vanuit de jeugdhulp naar de internaten beter moeten, aldus de onderwijssector.

Minister, kunt u verduidelijking geven bij de evolutie met betrekking tot het aantal plaatsingen door de jeugdrechters bij internaten?

Hoe verloopt de samenwerking tussen de jeugdhulp en de betrokken internaten? Hoe worden opvoeders in internaten ondersteund bij het omgaan met mogelijke specifieke zorgnoden die sommige geplaatste kinderen hebben?

Wordt de plaatsing in een schoolinternaat vaak gecombineerd met andere maatregelen, bijvoorbeeld met de plaatsing in een pleeggezin gedurende de weekends?

Kinderrechtencommissaris Naima Charkaoui stelde dat kinderen en jongeren die in een internaat verblijven dezelfde rechten zouden moeten hebben als jongeren in de integrale jeugdhulp. Wat is de relatie tussen het decreet Rechtspositie van jongeren in de jeugdhulp en jongeren die door de jeugdrechter in een internaat worden geplaatst?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, sinds 2010 is het aantal kinderen en jongeren dat in internaten wordt geplaatst door een maatregel van de jeugdrechter met een zesde gestegen. In 2017 werden 949 jongeren in de Vlaamse internaten doorverwezen door justitie. Dat is bijna 1 op de 10 van het totale aantal internen. In het buitengewoon onderwijs gaat het zelfs om 1 op de 4 kinderen. Het gaat vooral om kinderen in een verontrustende situatie, zoals kinderen met een drugs-problematiek, een psychische stoornis of een moeilijke thuissituatie.

In de kranten haalt jeugdrechter Suykerbuyk aan dat ze alternatieve keuzes, zoals plaatsing in internaten, moet maken omdat de wachtlijsten voor bijkomende begeleiding lang zijn en er plaatsgebrek is in de jeugdhulpvoorzieningen. De kinder-rechtencommissaris ad interim Naima Charkaoui erkent dat internaten een warme thuis kunnen zijn voor heel wat jongeren. Maar ze benadrukt ook dat de hulpver-lening mee moet evolueren want kwetsbare kinderen vragen meer gespeciali-seerde zorg. De onderwijskoepels op hun beurt halen aan dat de werklast van de opvoeders in internaten zich blijft opstapelen. En als u weet dat elke opvoeder ongeveer twintig internen moet begeleiden, dan weet u voor welke taak ze staan.

Ik heb een specifieke bezorgdheid. Er zijn inderdaad wachttijden in de jeugdhulp, maar voor een aantal kinderen kan schoollopen en in de week verblijven in een internaat een goede oplossing zijn. Ik zal niet zeggen dat dat niet altijd een goede oplossing is. Ook kinderen in verontrustende situaties zouden daar inderdaad een warme thuis kunnen vinden. Alleen lijkt het mij heel cruciaal dat zij, wanneer zij daar verblijven, onder andere wegens gebrek aan een plek in een jeugdhulpvoor-ziening, wel de meest gepaste begeleiding krijgen. Want anders riskeren we die kinderen gewoon ergens te parkeren. Ze zijn dan niet thuis, maar ze zijn ook niet op een plek waar ze de zorg krijgen die ze nodig hebben. Ik heb het dan over de specifieke noden die verder reiken dan die van elk ander kind op een internaat.

Minister, indien het volgens u nog enige tijd duurt alvorens dat plaatsgebrek in de jeugdhulp is weggewerkt of zelfs mocht u ervan uitgaan dat dat niet of niet hele-maal lukt, ziet u dan mogelijkheden om samen met uw collega bevoegd voor On-derwijs te overleggen en er eventueel voor te zorgen dat er toch voldoende man-kracht is om die kinderen aangepast te begeleiden? Op die manier zouden zij toch de juiste psychologische hulp kunnen krijgen wanneer zij daar belanden. Enerzijds zorgt dat ervoor dat de opvoeders hun gewone werk kunnen blijven doen. Ander-zijds zorgt dat er ook voor dat we die kinderen niet echt aan hun lot overlaten, ook wanneer zij geen plek hebben in de jeugdhulp.

Het kader daarvoor ontbreekt. Ook de informatiedoorstroming tussen scholen, in-ternaat en jeugdhulp loopt vaak een beetje stroef. Dat zijn zowat de concrete zorgen. Welke conclusies trekt u uit het feit dat steeds meer kwetsbare kinderen terecht-komen in die schoolinternaten? Hoe wilt u ervoor zorgen dat niet alleen het plaatsge-brek in de jeugdhulp wordt weggewerkt, maar vooral dat, wanneer kwetsbare kinde-ren in internaten worden geplaatst, zij ook de meest gepaste zorg kunnen krijgen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, uw vragen komen wellicht naar aanleiding van de recente berichtgeving over de internaten. Zoals u hebt kunnen lezen, gaat het over twee zaken, namelijk de algemene cijfers van het aantal kinderen en jongeren die op internaat binnen het gewoon onderwijs gaan en de cijfers van het aantal jongeren die in een internaat verblijven na een maatregel van de jeugd-rechter. Zonder al te technisch te worden, hebben de beide berichten elkaar door-kruist. We moeten toch enige omzichtigheid aan de dag leggen en de twee niet zomaar door elkaar halen.

Ik ga kort nog even in op die cijfers, maar focus vooral op wat er in beweging is op het snijvlak tussen Onderwijs en Welzijn om ook voor kinderen en jongeren die

op internaat verblijven te streven naar versterkte samenwerking, een gepaste ondersteuning en een aangepast en geactualiseerd kwaliteitskader.

Het klopt dat, op basis van het Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs, het cijfer 9953 gecommuniceerd werd. Dit cijfer slaat op het aantal jongeren dat in het gewoon onderwijs op internaat gaat. Hierover heeft mijn collega, minister van Onderwijs Crevits, recent nog het een en ander gezegd.

Als het gaat over internaten in algemene bewoordingen, zien we bijvoorbeeld een sector die, ondanks zijn kleine schaal van ongeveer 150 internaten in Vlaanderen, een erg grote verscheidenheid toont. Sommige internaten bieden opvang van maandag tot vrijdag, andere nemen er zondagavond ook bij en nog andere zijn zeven op zeven open.

Er is ook een grote diversiteit aan internen: van kinderen met een specifieke leerinteresse, bijvoorbeeld in een koksschool, tot kinderen die geplaatst werden door de jeugdrechtbank. De sector geeft aan dat de regelgeving rond internaten verouderd is en niet tegemoetkomt aan die toegenomen diversiteit. Om hierin meer duidelijkheid te krijgen, heeft de minister van Onderwijs aan de Onderwijsinspectie gevraagd het 'referentiekader internaatskwaliteit' tot stand te brengen. De inspectie heeft dat in nauwe samenwerking gedaan met de sector zelf. Ook de Zorginspectie is hierbij betrokken, vanwege hun ervaring met het doorlichten van residentiële instellingen maar ook omdat internaten zich vaak op de brug tussen Onderwijs en Welzijn bevinden. Het referentiekader kan internaten inspireren om lokaal, in overleg met alle betrokken actoren, tot een eigen kwaliteitsbeleid te komen.

Het nieuwe referentiekader is geen alleenstaand gegeven. De Onderwijsinspectie plant binnenkort plaatsbezoeken om op die manier de specifieke werking van internaten beter te leren kennen. Daarna zal een rapport worden opgesteld met mogelijke suggesties voor aanpassing van de regelgeving. De samenwerking met de Zorginspectie en een dergelijk referentiekader is wat ons betreft een belangrijke stap.

Voor de duidelijkheid: in het cijfer van de 9953 zijn de kinderen en jongeren die verblijven in de medisch-pedagogisch instituten (mpi's) van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) en de internaten met permanente openstelling niet opgenomen. Dat brengt ons dan bij het tweede cijfer, met name de 950 kinderen en jongeren die naar aanleiding van een maatregel door de jeugdrechter geplaatst worden. Wat dit cijfer betreft, moeten we wel voorzichtig zijn.

Het persartikel dat voor de krokusvakantie verscheen, verwijst naar een stijging sinds 2010. Uit de cijfers gerapporteerd door toenmalig minister van Onderwijs Smet in 2012 – op basis van de registratie van Jongerenwelzijn en naar aanleiding van een parlementaire vraag – is er voor 2010 en 2011 al sprake van een duizendtal jongeren die in een internaat verblijven door een maatregel. We hebben gevraagd aan onze administratie om deze cijfers nog eens te onderzoeken en ook uit de budgettaire monitoring – het agentschap Jongerenwelzijn betaalt immers een dagvergoeding per plaatsing – blijkt het eerder om een stabiel aantal jongeren te gaan, dus rond de duizend.

We hebben dus op dit moment geen indicaties van een kwantitatieve stijging, laat staan van mogelijke verklaringen. Wat ons betreft, verbaast ons dat niet omdat natuurlijk een evolutie over tien jaar altijd moet worden gezien in het licht van andere bewegingen zoals de decreten Pleegzorg en Integrale Jeugdhulp die het landschap toch behoorlijk hertekenden midden in de vergelijkingsperiode tussen 2010 en 2018.

Zoals gezegd, willen we hier niet al te veel in detail over de cijfers gaan, maar het blijkt dat we toch het best voorzichtig zijn met voorbarige conclusies te trekken.

Laten we nu focussen op wat er mogelijk is, voor de samenwerking en ondersteuning van kinderen en jongeren die op internaat verblijven. We moeten hierbij allereerst voor ogen houden dat de plaatsing in een internaat in veel gevallen een bewuste en een positieve keuze is. Daarover getuigden ook een aantal internaat-beheerders zelf naar aanleiding van de berichtgeving.

Als men aangeeft dat een verblijf op een internaat voor sommige kinderen en jongeren een goede oplossing is, bijvoorbeeld voor kinderen waar aanwezigheid en ondersteuning binnen de gezinscontext niet evident is, kan dit een meer inclusieve oplossing betekenen dan een plaatsing in een jeugdhulpvoorziening.

En daarnaast moeten we zeker oor hebben voor de signalen dat er voor sommige kinderen en jongeren extra zorgnoden zijn, waardoor de draagkracht van een internaat op de proef wordt gesteld en waarbij we, in overleg met Onderwijs, moeten zoeken naar de gepaste ondersteuning of zorg op maat.

We hebben in deze legislatuur al fors geïnvesteerd in de uitbouw van het rechtstreeks toegankelijke aanbod, waar we 15 miljoen euro in vijftien regionale samenwerkingsverbanden '1 gezin, 1 plan' geïnjecteerd hebben om zonder wachtlijsten en vanuit intersectoraal perspectief met gezinnen aan de slag te kunnen gaan. We dekken daarmee ongeveer de helft van Vlaanderen. We hopen op die manier op termijn de toenemende vraag naar niet-rechtstreeks toegankelijke residentiële zorg te temperen en ervoor te zorgen dat we door zo vroeg mogelijk in te grijpen, zo veel mogelijk kinderen en jongeren in een gezinscontext kunnen laten opgroeien.

Verder verwachten we dat de samenwerkingsverbanden antwoorden formuleren op elke vraag voor rechtstreeks toegankelijke hulp, ongeacht de verblijfssituatie van kinderen en jongeren. Dat betekent dat ze ook beschikbaar zijn voor minderjarigen die in internaten verblijven. De CLB's maken deel uit van de samenwerkingsverbanden, waardoor de koppeling tussen het onderwijs- en internatasaanbod en het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod – contextbegeleiding, maar ook ondersteunende pleegzorg – structureel gemaakt is. Concreet zou het bijvoorbeeld kunnen gaan over bijkomende ondersteuning door de eerstelijnspsychologische functie die we via de samenwerkingsverbanden voor kinderen en jongeren installeren. We moeten die verbindingen dus ook opvolgen en stimuleren bij de verdere ontwikkeling van '1 gezin, 1 plan'. Wat ons betreft, moet de ondersteuning van kinderen en jongeren die op internaat verblijven, zeker ook mogelijk zijn.

Specifiek wat de situatie van de internaten met permanente openstelling (IPO's) betreft, voorzien we vanuit Welzijn jaarlijks een recurrent budget van 350.000 euro, enerzijds voor het nemen van kwaliteitsbevorderende maatregelen en anderzijds voor het zetten van stappen naar een volwaardige integratie in de integrale jeugdhulp, door het IPO-aanbod te moduleren, door in te stappen in lokale en regionale samenwerkingsverbanden en door het kwaliteitssysteem van de private voorzieningen van Jongerenwelzijn te hanteren. De transitieperiode voor de IPO's loopt tot 31 augustus 2021. In die transitieperiode worden de instellingen en hun teams opgeleid en begeleid om op een professionele manier zowel verblijf als contextbegeleiding op te nemen.

Zowel de Zorginspectie als de Onderwijsinspectie evalueert de werking van de IPO's. Zoals u weet, buigt een gemengde stuurgroep Onderwijs-Welzijn zich over de verdere transitie en maken we ook voor de medisch-pedagogische instituten (MPI's) van het gemeenschapsonderwijs de oefening inzake inschaling en de mogelijkheden tot meer welzijnsspecifieke ondersteuning.

Ook op casusniveau wordt er meer en meer samengewerkt tussen de internaten en de andere jeugdhulpaanbieders, via gecombineerde zorg en parallelle trajecten. We merken, zoals hiervoor al gesteld, dat er sinds de inwerkingtreding van het decreet Integrale Jeugdhulp en de intersectorale omschrijving van het aanbod in

modules, meer combinaties van aanbod over de grenzen van voorzieningen en sectoren heen gerealiseerd worden.

Wat combinaties met internaten betreft, zien we effectief de combinaties met pleegzorg en ook met contextbegeleiding. Momenteel kunnen we nog niet rapporteren over de prevalentie van die combinaties. We verkennen de mogelijkheid om de registratie op korte termijn aan te passen, zodat de combinaties van jeugdhulp en internaten in beeld kunnen worden gebracht.

Het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp is niet van toepassing op alle internaten, maar bijvoorbeeld wel op de IPO's. Recent werd binnen Onderwijs, en dat in samenwerking met de Zorginspectie, een referentiekader 'internaatkwaliteit' ontwikkeld. Dat referentiekader neemt het Internationale Kinderrechtenverdrag als expliciet vertrekpunt en vertaalt dat onder meer naar aandacht voor de veiligheid, de integriteit en de participatie van kinderen en jongeren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik noteer uw opmerkingen met betrekking tot de cijfers. Het zou goed zijn om dat op te volgen, want u spreekt over een stabiel cijfer, terwijl de berichtgeving daarover anders luidt. Het is goed om die vaststelling te kunnen doen.

U stelt dat de keuze voor een internaat vaak een heel bewuste keuze is, die ook heel positief kan zijn. Dat is inderdaad zo. Ik heb dat ook uitdrukkelijk gezegd in mijn vraagstelling. Ik herinner me overigens uit de voorbereidende gesprekken die we destijds hadden in opmaak van de conceptnota Pleegzorg, en nadien ook bij de uitwerking van het voorstel van decreet, dat dat vanuit de diensten voor pleegzorg en vanuit heel wat pleegouders ook echt een specifieke vraag was, omdat voor bepaalde kinderen en jongeren voltijdse pleegzorg moeilijk haalbaar was, maar men dan wel de combinatie wilde maken.

Ik ben ook tevreden dat u zegt dat die combinatie steeds meer gebeurt. Ik ben ook benieuwd naar cijfermateriaal te gepaste tijde.

Dat die kinderen en jongeren de gepaste zorg en ondersteuning in een internaat krijgen, lijkt me niet meer dan normaal. Ik ben daarom ook tevreden met het referentiekader.

U verwijst ook naar 'een gezin, een plan' en de rechtstreeks toegankelijke hulp. Ik wil u vragen om zeker ook in de jaarverslagen te monitoren op welke manier de ondersteuning van de jongeren in internaten en de combinatie van de verschillende hulpverleningsvormen, gebeurt. Het is immers de bedoeling om voor elk kind en elke jongere op maat de gepaste verblijfsfunctie, onderwijs en zorg te kunnen bieden.

De voorzitter: De heer Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Schryvers, ik heb gezegd dat de rechtspositieregeling op de IPO's van toepassing is. Dat is gebeurd omdat we dat via conventanten zo hebben afgesproken. Het decreet is niet op zichzelf toepasselijk, maar doordat de Zorginspectie en de Onderwijsinspectie bij hun toezicht vertrekken vanuit het decreet en de rechtspositieregeling zoals die daarin is uitgetekend, is het ook daar van toepassing.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over chemseks – 875 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, als ik de intonatie in uw stem hoor, is dit misschien een minder bekend fenomeen, maar wel een fenomeen dat toeneemt in Vlaanderen. Vanuit het standpunt van gezondheidspreventie verdient dit dan ook aandacht.

Midden februari verschenen er zowel in het magazine BRUZZ als op de website van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) artikels over chemseks of seksuele activiteiten en groepsactiviteiten in extreme vormen, soms zelfs meerdere dagen na elkaar, gecombineerd met de inname van verdovende middelen, veelal chemische drugs.

Dit fenomeen zou binnen de holebigemeenschap snel aan populariteit winnen, maar – en ik verwijs naar de talrijke artikels erover – ook kwalijke of nadelige gevolgen hebben voor een deel van de participanten. Niet iedereen kan daar correct mee omgaan, zoals met verschillende verdovende middelen. Een aantal participanten neigt naar gezondheidsproblemen. Zo zou chemseks niet alleen leiden tot potentieel onveilige seks met meer risico op seksueel overdraagbare aandoeningen of hiv of de inname van schadelijke substanties, maar riskeert het ook personen te vervreemden van hun omgeving. Het zou eveneens moeilijk zijn om ermee te stoppen door de maatschappelijke druk binnen dat wereldje.

Personen die aan chemseks doen, vinden zeer moeilijk de weg naar de hulpverlening. Dat is de insteek van deze vraag. Wanneer we even over de grens kijken bij onze noorderburen, dan merken we dat er zowel gespecialiseerde websites met informatie bestaan als een snellere toeleiding naar de hulpverlening, laagdrempelig en professioneel. Aangezien het fenomeen bij ons – los van het gegeven dat er mogelijk illegale substanties genomen worden – toeneemt en individuen schaadt, rijst de vraag of het niet verantwoord is vanuit een welzijns- en preventieoptiek om hier ook specifieke aandacht aan te besteden.

U hebt ongetwijfeld kennis genomen van de berichtgeving. Gaat u akkoord met de stelling dat chemseks aan een opmars in Vlaanderen bezig is? Ziet u op dit vlak een lacune in het Vlaamse welzijnsbeleid? Zo ja, dringen er zich specifieke acties op inzake sensibilisering en toeleiding naar de hulpverlening?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het fenomeen van chemseks, namelijk het gebruik van drugs voor of tijdens seks om seksuele ervaring te behouden, versterken, ontremmen of faciliteren is inderdaad bekend. Sensoa en de VAD, beide partnerorganisaties binnen het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid, hebben ons hiervan uiteraard op de hoogte gebracht.

De twee organisaties werken op dit moment binnen hun beheersovereenkomsten met de Vlaamse overheid samen aan een verkenning van het onderwerp via een onderzoeksfase voor een mogelijke nieuwe preventiemethodiek. De partnerorganisaties zijn goed op de hoogte van de wetenschappelijke literatuur die over dit fenomeen verschijnt. Op dit moment wordt de omvang van de doelgroep in België ook becijferd door Sciensano op basis van internationale gegevens.

Chemseks is een fenomeen dat sinds enige jaren voornamelijk bij mannen die seks hebben met mannen, wordt waargenomen. Veel informatiebronnen voor homomannen,

zoals www.mannenseks.be, de gaysite van Sensoa, geven al geruime tijd informatie over minder risicovol gebruik in het kader van harm reduction.

Binnen de gebruikers is er een groep problematische gebruikers. Die mannen hebben chemseks op een minder gecontroleerde of zelfs ongecontroleerde manier. Vooral dit problematische gebruik is zeer sterk geassocieerd met risicovol seksueel gedrag en potentiële overdracht van hiv en seksueel overdraagbare infecties (soi's). Andere gezondheidsrisico's zijn overdosis en overlijden.

Daarnaast kan chemseks ook een impact hebben op de mentale gezondheid door een toename van ongelukken met bewustzijnsverlies tijdens seksessies, met dus ook potentieel problemen met toestemming, niet meer kunnen genieten van seks zonder drugs, dagenlang druggebruik dat het sociale en professionele leven verstoort, en depressie.

Homomannen met problematisch gebruik van chemseks geven inderdaad aan dat ze hun weg niet vinden in de hulpverlening. Voorlopig zijn het vooral artsen en zorgverstrekkers die verbonden zijn aan aidsreferentiecentra die meldingen van problemen met chemseks ontvangen, omdat dit aanbod komt bij de opvolging van hiv-positieve patiënten en hiv-negatieve aanvragers van PrEP.

Sensoa gaat in 2019 de informatie- en ondersteuningsbehoeften van mannen die seks hebben met mannen en die aan chemseks doen, verder uitklaren. Er zal inzicht worden vergaard in de motiverende factoren om te starten met chemseks, en om te stoppen. Er wordt onderzocht welke ondersteuning mannen die seks hebben met mannen wensen rond chemseks over gebruik, beheersen, stoppen. Verder brengt VAD het hulpverleningsaanbod voor deze doelgroep in kaart.

De ontwikkeling van deze interventie wordt ondersteund door een expertengroep, met onder meer medewerkers van Sciensano, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, VAD, Gezondheidszorg en hulpverlening aan prostituees (Ghapro), Pasop en çavaria, Sensoa, Boysproject. In de loop van het proces wordt ook de doelgroep betrokken. De partners binnen het project nemen afhankelijk van hun deskundigheid specifieke onderdelen van de bevraging voor zich. Na de onderzoeksfase wordt herbekeken wat het verdere beleidsgevolg hieromtrent kan zijn.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, chemseks bestaat dus effectief, ook in Vlaanderen, voornamelijk in de stedelijke context, niet alleen in de grote steden maar ook in de kleine centrumsteden. Het is effectief zo dat sommige participanten daar goed mee kunnen omgaan en andere veel minder en dus problemen kunnen oplopen, gaande van onbeschermd en condoomloze seks – zelfs niet meer weten of ze een condoom aan hebben of niet –, een verhoogd risico op een soa of een hivinfectie, tot maatschappelijke problemen voor zowel lichaam als geest, zowel mentale als relationele problemen zoals het niet durven stopzetten van relaties, zich gedwongen voelen om te blijven meedoen, alsook maatschappelijke problemen zoals het verlies van werk.

Minister, u verwees naar het lopende onderzoek en naar een expertengroep die begeleiding aanbiedt en op zoek gaat naar een aangepaste hulpverlening. Ik neem aan dat die expertengroep en de verschillende betrokken actoren ook kijken naar het voorbeeld in Amsterdam, waar de geneeskundige diensten een soa-polikliniek hebben opgericht, die laagdrempelig is en professioneel kan doorverwijzen naar bijvoorbeeld huisartsen.

Het gaat natuurlijk niet alleen over aidsreferentiecentra die mensen kunnen doorverwijzen. Sommigen zijn wel, maar niet iedereen is getroffen door hiv. Ook de mensen die niet getroffen zijn door hiv, hebben nood aan laagdrempelige hulp. Mijn concrete vraag is: wordt er gekeken naar dat Nederlandse voorbeeld?

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Ik heb twee kleine aansluitende vragen.

Minister, zoals u zegt, zal vanuit Sensoa en VAD verder worden gezocht hoe specifiek de hulpverlening en de preventie kunnen worden aangepast. Hoe kan de drughulpverlening specifiek voor deze doelgroep toegankelijk worden gemaakt? Ik heb het dus over de omgekeerde redenering: vanuit de drughulpverlening ten aanzien van mensen die chemseks hebben.

Hebt u een timing over het grote onderzoek van Sensoa en VAD? Is dat iets voor maanden, voor een jaar, voor twee jaar? Gezien de problematiek is het wel dringend.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb hier voor mij de aanvraag van de projectsubsidie in het kader van het preventieve gezondheidsbeleid die eind 2018 is ingediend. Het project loopt tot december 2019.

De link met de drugaspecten is natuurlijk verzekerd omdat VAD aan het project deelneemt en op die manier die invalshoek opneemt in de benadering. Ik ken natuurlijk niet de exacte methodologie die die expertengroep zal gebruiken, maar als ik zie wie daar allemaal in zit, dan gaat het toch over gereputeerde organisaties. Ik heb al gezegd dat Sensoa ook internationaal de expertise probeert te verzamelen. Ik ga er natuurlijk vanuit dat dit betekent dat men ook over de grenzen kijkt. We zullen het checken maar als u van mij geen tegenbericht hoort, mag u veronderstellen dat ook naar de Nederlandse ervaring met de aanpak wordt gekeken.

Ik wil kort nog iets corrigeren. Ik heb mijn stukken nog eens nagekeken. Zij zullen dat onderzoek doen binnen een jaarplan, en niet in een apart project. Mijnheer Bertels, ik zal u het schema en de inhoud van dat project meedelen, maar dat is dus niet als een apart project gefinancierd.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, het is inderdaad een fenomeen dat snel opmars maakt en dat verontrustende effecten heeft in het kader van het gezondheidsbeleid en ook van het drugsbeleid. Wanneer we van u dus geen tegenbericht krijgen, is dat een bevestiging dat er ook wordt gekeken naar de ervaringen in Nederland dat daar iets verder in staat dan wij.

Minister, is het mogelijk om inzage te krijgen in die projectfiche van het onderzoek dat loopt tot december 2019 zodat wij kunnen opvolgen wat zij doen? Ik neem aan dat dat geen probleem is.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal die projectfiche bezorgen.

Jan Bertels (sp-a): Dat was mijn concrete vraag. Dank u wel.

Ik neem aan dat er ook een tussentijds verslag is dat we eventueel kunnen inzien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de samenstelling van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 716 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): We hebben hier vandaag al een aantal decreten besproken. Vaste standaard bij al die decreten is dat we een advies krijgen van de strategische adviesraad. Vaak zijn dat heel evenwichtige en waardevolle adviezen die een correct beeld schetsten en veel informatie leveren. De raad is een orgaan met een absolute meerwaarde voor ons parlementair werk.

Met de hervorming van die raad tot de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin krijgt deze nog meer taken en wordt het echt een advies- en akkoordorgaan.

Die nieuwe raad zou bestaan uit vier kamers: een overkoepelende intersectorale kamer en drie sectorale kamers, namelijk Vlaamse Sociale Bescherming (VSB) en Personen met een Handicap, Gezondheid en Gezin en Jongerenwelzijn.

De functie van de nieuwe raad is tweeledig, enerzijds als adviesorgaan, anderzijds als akkoordorgaan. Het gaat dan over akkoorden tussen de Vlaamse Regering en stakeholders. De raad zal dus een belangrijke rol spelen in het uittekenen van het verdere welzijnsbeleid. Het is voorlopig nog onduidelijk hoe ze die rol zullen invullen en welke rol de verschillende sectorale kamers zullen spelen in de beslissingsprocessen. We hebben het daar al over gehad maar dit moet nog vorm en uitvoering krijgen.

Gezien de rol van de raad is het belangrijk dat die raad evenwichtig wordt samengesteld. Via een besluit van de Vlaamse Regering is de samenstelling van die verschillende kamers vastgelegd.

De mandaten binnen de raad werden verdeeld over vertegenwoordigers van werknemers, werkgevers, voorzieningen of zorgverstrekkers, zorgkassen en ziekenfondsen en onafhankelijke experts. Bij de bespreking van het ontwerp van decreet heeft Groen ook gesteld dat het gebruikersperspectief meer ruimte mocht krijgen. Ik zeg niet dat er geen ruimte is, maar het mocht van ons meer ruimte krijgen in vergelijking met het gewicht van de sector. Zeker in het licht van de persoonlijke financiering, waarbij men toch steeds meer naar eigen regie gaat, leek ons dat een belangrijk aspect. Dat is echter een debat dat we hebben gehad. Waarover ik het vandaag eigenlijk vooral wil hebben, is de vraag hoe de finaliteit van die raad en de rol van de diverse kamers in die raad vorm zullen krijgen. Is daar al meer praktisch zicht op? Welke rol zullen ze concreet spelen in de besluitvorming qua welzijnsbeleid? Hoe zullen ze al dan niet akkoorden kunnen invullen? Hoe zijn de diverse kamers samengesteld? Vooral, welke criteria zijn gebruikt om die vertegenwoordigers aan te duiden? Hoe werd de representativiteit daarbij bewaakt, zodat wie daarin zit namens de werkgevers, de zorgkassen of de ziekenfondsen, representatief is voor dat onderdeel van de sector? Ledenaantallen kunnen een element zijn, of er kunnen andere elementen zijn, maar er moet worden bekeken hoe dat kan worden vastgesteld.

Minister, ik stel u deze vragen omdat het me opvalt, nog los van de raad, dat er qua samenstelling van diverse bestaande adviesorganen verschuivingen zijn en voor mij zijn die niet altijd logisch. We hebben het gehad over het adviescomité bij Kind en Gezin. Daar werd het mandaat van een aantal in mijn ogen onafhankelijke experts niet meer verlengd, werden mensen toegevoegd die zeker expertise hebben, maar wel heel sterk gelinkt zijn aan een deel van de sector, zodat men zich kan afvragen of ze niet veeleer thuishoren bij de organisatoren in de sector dan bij de onafhankelijken. Ik heb dus het gevoel dat bij de samenstelling van diverse raden de representativiteit onder druk komt. Voor mij is het belangrijk dat de onafhankelijken onafhankelijken zijn en dat de vertegenwoordigers van de sector vertegenwoordigers van de sector zijn. Er wordt uiteraard een politieke afweging gemaakt, omdat de diverse organen van die raad worden samengesteld door de regering en door u. Dat is evident, maar dat mag niet betekenen dat er echt politieke keuzes worden gemaakt en dat, zoals we in sommige organen te zien krijgen,

mensen die bij een studiedienst van een partij werken, plots opduiken als voorzitters van een kamer of een raad. Dat lijkt me geen gezonde situatie. In dat licht stel ik u deze vraag, omdat ik meen dat van alle organen deze raad een van de meest belangrijke is. Ik wil dus horen wat de concrete achterliggende gedachte is geweest voor de samenstelling daarvan.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: De contouren van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, kortweg Vlaamse Raad WVG, zijn vastgelegd in het regeerakkoord. De Vlaamse Raad WVG is zowel een advies- als een akkoordenorgaan. De Vlaamse Raad WVG incorporeert de opdrachten van de Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin (SAR WGG), wat een vereenvoudiging impliceert van het bestuurlijk landschap. De Vlaamse Raad WVG krijgt in dit kader onder andere de opdracht om adviezen te geven over voorontwerpen van decreet, voorstellen van decreet en ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Raad WVG is daarnaast ook een orgaan dat akkoorden kan sluiten. Het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) diende hierbij als voorbeeld.

De Vlaamse Raad WVG is opgedeeld in drie sectorale kamers en een intersectorale kamer. Elke kamer zal een deel van het welzijns- en zorgbeleid behandelen, omschreven op basis van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen. Het gaat om de sectorale kamer Beleid Vlaamse Sociale Bescherming en Personen met een Handicap, de sectorale kamer Gezin en Jongerenwelzijn, de sectorale kamer Gezondheid en de intersectorale kamer. Die laatste sluit de akkoorden en levert de adviezen, reflecties en beleidsvoorstellen die betrekking hebben op het beleid van twee of drie sectorale kamers en het beleid inzake welzijn en justitiehuisen, en beslecht bevoegdheidsconflicten tussen de sectorale kamers. De kamers zullen worden ondersteund door het secretariaat van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Dit secretariaat wordt samengesteld door personeelsleden aangewezen door de leidend ambtenaar van de SERV. Het secretariaat is verantwoordelijk voor de administratieve en inhoudelijke ondersteuning.

De Vlaamse Raad WVG zal adviezen kunnen geven of akkoorden kunnen sluiten over het volledige WVG-beleid, met twee uitzonderingen: het beleid inzake gegevensdeling, aangezien dat wordt opgenomen door het Vlaams Agentschap voor de Samenwerking rond Gegevensdeling tussen de Actoren in de Zorg (VASGAZ) en het overleg over de loons- en arbeidsvoorwaarden met het oog op het sluiten van een Vlaams intersectoraal akkoord (VIA).

De stakeholders die vertegenwoordigd zijn in de Vlaamse raad kunnen dus op twee manieren een rol spelen in de besluitvorming in het welzijns- en zorgbeleid. Ten eerste door het leveren van adviezen, reflecties en beleidsvoorstellen. Dit is een rol die de stakeholders nu al traditioneel opnemen in de diverse adviesorganen binnen WVG, namelijk in de raadgevende comités, die blijven bestaan, en tot eind december 2018 in de SAR WGG. Ten tweede kunnen de stakeholders ook een rol opnemen in de besluitvorming in het welzijns- en zorgbeleid door hun deelname aan het overleg om een akkoord te sluiten. De rol als akkoordorgaan is nieuw in het WVG-beleid; in het begin zal het ongetwijfeld voor alle partners aan de tafel wat zoeken zijn. De werking van het VESOC, waarin de Vlaamse Regering en de sociale partners rond de tafel zitten voor het sluiten van akkoorden rond sociaal-economische dossiers, kan hierbij inspirerend zijn.

De samenstelling van de verschillende kamers van de Vlaamse raad ligt, zoals u weet, grotendeels vast in het decreet. De Vlaamse Raad telt in totaal 97 leden, de vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering niet meegeteld. Bij de samenstelling is gestreefd naar een evenwicht op verschillende vlakken. Er was een evenwicht in het geding tussen de vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering, de werkgevers, de

werknemers, de voorzieningen en de zelfstandige zorgverstrekkers, ziekenfondsen, zorgkassen, private uitbetalingsactoren en gebruikers. Ledenaantallen waren daarbij één element van afweging. Daarnaast speelde onder andere ook een evenwicht tussen de verschillende welzijns- en zorgsectoren. Ook de pariteit tussen werkgevers en werknemers was een belangrijk punt. Tegenover de vier vertegenwoordigers van intersectorale werkgevers besliste de Vlaamse Regering dan ook om vier vertegenwoordigers van werknemers te plaatsen, waarvan drie vertegenwoordigers van een intersectorale vakbond en één vertegenwoordiger van een sectorale vakbond.

Ik ben het in dit verband niet eens met uw stelling dat het gebruikersperspectief weinig ruimte krijgt in de Vlaamse raad. De gebruikers zijn in elke kamer vertegenwoordigd en we hebben mechanismen voorzien, verankerd in het decreet, die ervoor zorgen dat geen enkele groep van vertegenwoordigers én geen enkele vertegenwoordiger buitenspel gezet kan worden. Het loutere aantal vertegenwoordigers waarmee een groep in een kamer aanwezig is, is overigens niet doorslaggevend voor de zeggenschap in de debatten die gevoerd zullen worden.

Ten eerste worden adviezen, reflecties en beleidsvoorstellen geformuleerd in consensus. Indien er geen consensus is, wordt er gestemd en wordt de stemverhouding vermeld én kan er een minderheidsnota aan het dossier worden toegevoegd. Door die minderheidsnota kan dus ook de minderheid haar stem laten horen.

Ten tweede kan elk lid van een kamer een gemotiveerd voorstel doen om een punt op de agenda van die kamer te plaatsen

Ten derde worden ook de akkoorden gesloten in consensus. Elk lid krijgt hiermee de facto een vetorecht; niemand kan dus aan de kant worden gezet.

Ten vierde is de Vlaamse raad een erg transparant orgaan. De agenda van elke kamer alsook de ontvankelijk verklaarde agendapunten, de motivering voor een onontvankelijkheidsverklaring én de adviezen, reflecties, beleidsvoorstellen en akkoorden worden bekendgemaakt op de website van de raad.

Ten vijfde brengt de Vlaamse raad elk jaar verslag uit van haar werkzaamheden. Dit jaarverslag wordt voor 15 mei van het volgende jaar verzonden aan het Vlaams Parlement.

Tot slot wordt dit decreet drie jaar na de inwerkingtreding ervan geëvalueerd, wat een momentum creëert om de werking van de Vlaamse raad indien nodig bij te sturen.

De Vlaamse raad is ondertussen geïnstalleerd en werkt nu aan het huishoudelijk reglement, waarin haar werking en de verdeling van de dossiers over de verschillende kamers worden geconcretiseerd. Dat reglement moet dan aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister. U hebt geantwoord op de meeste van mijn vragen.

Ik wil nog op een punt verder ingaan, betreffende de samenstelling. U zegt: 'we hebben een evenwicht gehaald'. Het ledenaantal is daar een element in en er zijn nog andere elementen, zoals de pariteit tussen werkgevers en werknemers en het evenwicht tussen sectoren. Maar dat zijn zaken die in het decreet verankerd waren. In het decreet was bepaald hoeveel werkgevers en werknemers er voorzien waren. Mijn vraag ging vooral over hoe je binnen die verschillende zaken nagenoeg representativiteit kan hebben.

Bijvoorbeeld bij de werkgevers: hoe ga je bepalen welke werkgevers rond de tafel komen? Hoe ga je bij de ziekenfondsen of bij de zorgkassen bepalen welke rond

de tafel komen? Hoe kan je dat zo objectief mogelijk en zo representatief mogelijk doen? Ik kan daarbij denken aan ledenaantallen, maar ik weet niet welke andere criteria zouden kunnen gelden om dat te bepalen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er is gekeken naar representativiteit en het aantal leden, maar er is ook gekeken dat de verschillende organisaties ook wel ergens in het geheel aan bod kunnen komen. Er is geprobeerd een zodanig beeld te maken dat degenen die vanuit de verschillende perspectieven representatief zijn voor het terrein, ergens ook wel hun plaats kunnen krijgen in die kamers.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ga eindigen zoals ik begonnen ben. Ik vind het een heel belangrijk orgaan, aan de strategische adviesraad hebben we tot nu toe heel veel gehad, en de raad zal een heel belangrijke rol spelen. We hopen dat die goed wordt samengesteld, dat die ook slagkracht krijgt en goed werk zal kunnen leveren.

Ik denk dat we de rest met schriftelijke vragen verder kunnen opvragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak uit IS-gebied van teruggekeerde kinderen
– 771 (2018-2019)**

Voorzitter: de heer Bert Moyaers

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): We hebben het hier enkele maanden geleden al gehad over de opvolging van teruggekeerde kinderen van IS-strijders. U hebt toen geantwoord dat er voor elke teruggekeerde minderjarige uit een conflictgebied een rondetafel met een multidisciplinair team van experts georganiseerd zou worden. Dat team stelt een hulpverleningstraject op waarbij verschillende aspecten aan bod komen. Ook onderwijs maakt daar bijvoorbeeld deel van uit. Dat was natuurlijk voor het moment dat er kinderen van Syriëstrijders naar ons land zijn teruggekeerd. Ondertussen is de situatie veranderd. Afhankelijk van de bron vernemen we dat er op dit moment tussen 40 en 115 kinderen van Belgische Syriëstrijders in Syrië en Irak vastzitten. Vandaar dat ik mijn vraag nog eens wilde herhalen, om te kijken of er ondertussen wijzigingen in die ervaring met de opvolging van die kinderen zijn gekomen.

Minister, ik had dus een aantal heel concrete vragen voor u. Eerst en vooral veronderstel ik dat er ondertussen een aantal van die rondetafels plaatsgevonden hebben. Hoe evalueert u de werking van die rondetafels? Hoe loopt de informatie-doorstroom en -overdracht tussen de verschillende actoren van die rondetafels?

Hebt u weet van hulpverleningstrajecten die ondertussen werden uitgewerkt? Kunt u, in de mate van het mogelijke, daar toelichting over geven? Hoe evalueert u de opvolging en coördinatie daarvan? Hebt u ondertussen ook aandachtspunten kunnen detecteren?

Hebt u zicht op de onderhandelingen over de eventuele terugkeer van kinderen die vandaag nog vastzitten in Syrië of Irak? Kunt u de cijfers over het aantal kinderen die we recent gelezen hebben, bevestigen? Het laatste cijfer dat ik gezien heb, was 115. Kunt u dat bevestigen?

In welke mate wordt er geanticipeerd op hun terugkeer?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorafgaand aan het beantwoorden van uw vragen, willen we graag duiden dat de opvolging en begeleiding van minderjarigen die terugkeren uit IS-gebied, een gedeelde verantwoordelijkheid is tussen de federale veiligheidsdiensten, politie, justitie en de jeugdhulpverlening. Er zijn ook partners die een betekenisvolle rol kunnen spelen zoals onderwijs, psychiatrie, bijvoorbeeld trauma-begeleiding, en – niet te vergeten – het sociale en familiale netwerk van de betrokken kinderen. Het is wel juist dat de jeugdhulpverlening een sleutelpositie inneemt in het overleg tussen deze partners in functie van het uitwerken van een ondersteuningstraject op maat van de minderjarigen, de zogenaamde multi-agency approach.

Jongerenwelzijn heeft de afspraak met de federale veiligheidsdienst, met name het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD), dat OCAD hen via een inlichtingenfiche op de hoogte brengt van mogelijke terugkeerders uit IS-conflictgebieden waarbij minderjarigen betrokken zijn. Dat gaat zowel over ouders waarmee kinderen meereizen, over jonge kinderen die zonder hun ouders worden teruggehaald naar België, als over oudere minderjarigen die op eigen initiatief terugkeren.

Zodra het agentschap op de hoogte wordt gebracht van een mogelijke of nakende terugkeer, maakt het een eerste inschatting van de situatie. Alles wordt in gereedheid gebracht om desgevallend snel in actie te kunnen treden. Op het ogenblik dat OCAD concrete informatie geeft over de effectieve terugkeer – is de terugkeer effectief, wie keert er precies terug, is er informatie beschikbaar over de ouders of over een eventueel netwerk van de gezinnen, en wanneer vindt de terugkeer plaats? – ontvangt het agentschap opnieuw een inlichtingenfiche van OCAD. Deze bijkomende fiche is het startsein om de hulpverlening die werd voorbereid, op te starten. Ik heb al gezegd dat daar een draaiboek voor werd opgesteld.

Tot hertoe ontvingen we drie meldingen van terugkerende minderjarigen uit IS-conflictgebied. Bij de eerste melding in 2017 was het de keuze van het bevoegde jeugdparket om geen gedwongen, gerechtelijke jeugdhulp in te schakelen. Het betrof een moeder met twee heel jonge kinderen die door het maternale netwerk werden opgevangen.

De tweede melding kende een lange voorbereidende fase waarin het niet duidelijk was wanneer de terugkeer juist zou plaatsvinden. Het betrof twee kleuters die uiteindelijk pas in het begin van februari in België aankwamen. Voor deze twee minderjarigen werd, dankzij de intensieve en proactieve voorbereidingen, meteen een pleegplaatsing bij een maternale grootmoeder gerealiseerd. Die maatregel werd door de jeugdrechter opgelegd, en wordt nu opgevolgd door alle betrokken partners. Voor dit dossier is de uitnodiging voor het rondetafelgesprek reeds gebeurd, maar het gesprek zelf heeft nog niet plaatsgevonden. De voorbereiding was namelijk van dien aard dat men vrij snel een kader heeft gecreëerd voor het opvorderen van de jeugdhulp.

De derde melding betreft eveneens een melding van nakende terugkeer. Hiervoor werden de nodige voorbereidingen getroffen door Jongerenwelzijn en de betrokken partners. Er is echter nog geen concrete datum van terugkeer gekend. Er heeft bijgevolg ook nog geen rondetafelgesprek plaatsgevonden.

Het is voor ons met andere woorden nog te vroeg voor een evaluatie van de rondetafelgesprekken. Dat neemt niet weg dat de voorbereidingen in deze dossiers plaatsvinden in nauwe samenspraak en continue afstemming met de partners van de federale veiligheidsdiensten, politie, justitie, en jeugdhulpverleners, en waar mogelijk ook met het netwerk van de gezinnen in Vlaanderen. Er zijn dus effectief twee dossiers die al werden gerealiseerd, waarvan het tweede via de afspraken en

het traject vrij goed is gegaan: via de jeugdrechter heeft dat geleid tot een pleegplaatsing aan maternale zijde.

De informatiedoorstroom en -overdracht vergt bijzondere inspanningen, en het moet met de nodige voorzichtigheid en respect inzake de privacy van de minderjarigen gebeuren. Maar ze verloopt onzes inziens tot nu toe wel correct, tijdig en efficiënt – dit dankzij de inspanningen van alle betrokken partners. In elk geval zullen we dit ook met de betrokken partners evalueren.

Tot nu toe hebben we dus een concreet dossier van twee jonge minderjarigen waarvoor onmiddellijk na terugkeer een pleegzorgplaatsing bij de maternale grootmoeder werd gerealiseerd. We voegen eraan toe dat dit dossier reeds voor de terugkeer proactief werd voorbereid. De situatie wordt door de jeugdrechter, de consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank, de pleegzorgdienst, Kind en Gezin en de lokale integrale veiligheidscel opgevolgd en gecoördineerd.

Op korte termijn zal hierover inderdaad ook een rondetafelgesprek plaatsvinden. Daarop zullen we ook het Platform van Vlaamse imams en moslimdeskundigen, een vertegenwoordiger van Onderwijs, experten op gebied van trauma en het familiale netwerk van de kinderen mee uitnodigen. Zonder voorop te lopen op de feiten, menen we toch dat er alvast een ruim en deskundig netwerk actief is rond beide kinderen.

Wat uw vraag betreft over het aantal mogelijke terugkeerders, zijn wij niet direct betrokken partij, en hebben we dus ook geen zicht op de onderhandelingen over die mogelijke terugkeer. Voor het bevestigen van de meest recente cijfers moet u inderdaad bij de veiligheidsdiensten zijn. Het is de bevoegdheid van de federale diensten om die gegevens te verzamelen, te analyseren en de nodige stappen te zetten opdat de terugkeer optimaal zou verlopen. Daarbij bestaat het engagement dat OCAD het agentschap Jongerenwelzijn inlicht zodra zij indicaties hebben over een mogelijke terugkeer van minderjarigen naar Vlaanderen.

Het is pas op het moment dat het agentschap Jongerenwelzijn een inlichtingenfiche van OCAD ontvangt, dat wij concrete informatie ontvangen over wie de ouders zijn, of de ouders meereizen, uit welk land zij komen en over welke termijn van terugkeer we mogelijks spreken. We beschikken alleen over casuïstische informatie voor de minderjarigen waarover OCAD ons informeert.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik begin met het laatste deel van uw antwoord. Mij lijkt het jammer dat jullie niet geïnformeerd worden over de situatie ter plekke, want jeugdhulp speelt een sleutelrol in deze materie, zoals u zelf ook zegt. Als wij ons moeten kunnen voorbereiden op het moment dat die kinderen zouden terugkeren, dan moeten wij hun situatie en die van het gezin op voorhand kennen. Het lijkt me dan ook logisch dat de veiligheidsdiensten die informatie naar uw diensten doorsturen.

Wat de rondetafelgesprekken en de evaluatie ervan betreft, heb ik begrepen dat er nog geen rondetafelgesprekken hebben plaatsgevonden. Dat lijkt me ook wat vreemd. Ten eerste dacht ik dat het de bedoeling was dat die rondetafelgesprekken de terugkeer van die kinderen zou voorbereiden. Aangezien er al twee kinderen teruggekeerd zijn, leek het me logisch dat er al zulke gesprekken plaatsgevonden zouden hebben. Ik ben dan ook benieuwd naar de resultaten van dergelijke gesprekken voor het komende geval waar u naar verwezen heeft. Ik zal mijn vraag dan ook binnenkort opnieuw stellen, in de hoop dat u dan wel ervaringen kunt delen.

Ik wil benadrukken dat ik de kinderen hierover niet wil culpabiliseren, want zij zijn natuurlijk slachtoffer van de opvoeding die ze gekregen hebben van de IS-bruiden en IS-strijders zelf, maar het blijft toch wel een grote bezorgdheid van mij – en ik

ben ervan overtuigd dat we die bezorgdheid delen. We hebben recent immers nog de informatie gekregen vanuit de veiligheidsdiensten dat heel wat van de ouders proberen terug te keren en dat die ouders meestal niet gederadicaliseerd of tot inkeer gekomen zijn. Hun motieven zijn meestal pragmatischer van aard: hun leefomstandigheden zijn in IS-gebied niet meer positief.

Ik blijf mij dus zorgen maken over die kinderen en de manier waarop zij getraumatiseerd zijn. Ik hoop dat we ten volle voorbereid zullen zijn op hun komst en ik verwacht dan ook dat die rondetafelgesprekken zo snel mogelijk plaatsvinden; ik had eigenlijk verwacht dat ze de terugkomst van de kinderen zouden voorbereiden en niet gewoon een doekje voor het bloeden zouden zijn achteraf.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Dat laatste snap ik eerlijk gezegd helemaal niet. Ik kan alleen maar bevestigen dat de acties op het terrein zeer goed gelopen zijn en dat de actie tussen de verwittiging van het OCAD, de instructie van het Openbaar Ministerie, de tussenkomst van de jeugdrechter, de plaatsing bij een pleeggezin en de stopzetting van de begeleiding eigenlijk goed gegaan zijn. Nu die kinderen hier zijn en binnen een familiaal netwerk opgevangen zijn, zetten we ook andere partijen rond de tafel om te bekijken hoe de verdere ondersteuning geregeld moet worden.

Wij worden – ik zeg het nogmaals heel uitdrukkelijk – tijdig verwittigd en in staat gesteld om schikkingen te treffen en partijen te consulteren, wat bij de case die zich heeft voorgedaan ook gebeurd is, want al die partijen, waaronder pleegzorg, zijn op tijd betrokken geweest. Het initiatief ligt bij het OCAD en dat is ook zo afgesproken. Zodra het OCAD informatie heeft of aanwijzingen krijgt dat er mogelijk iemand terugkeert, maakt het een eerste inschatting van de situatie en contacteert het mijn agentschap, waarop dat ook in actie kan schieten.

Dan komt er een tweede informatie op het moment dat men effectief heel concreet weet in welke modaliteit die terugkeer zal gebeuren. Wat dat betreft zijn de zaken georganiseerd en zijn we voorbereid op wat mogelijk staat te gebeuren. Zoals gezegd, is het niet alleen jeugdhulp, maar als het een gedwongen hulpverlening is, is uiteraard ook de tussenkomst van de rechtbank in dezen noodzakelijk. In de eerste case die we hebben meegemaakt, heeft het parket geoordeeld dat er geen aanleiding was om gedwongen gerechtelijke jeugdhulp in te schakelen, maar in de tweede case was dat wel het geval en is die hulp ook georganiseerd.

Met de ervaring die we nu hebben, zeggen we dat het wel degelijk loopt. Ik deel uiteraard uw bezorgdheid. Ik heb er absoluut geen bezwaar tegen dat u daar regelmatig naar informeert. Ik heb wel gezien, zeker in de tweede case, die ook in de media is geweest, dat er ook een spanningsveld is tussen enerzijds de bescherming van de privacy en de integriteit van het kind en dergelijke meer en anderzijds de ongelooflijk grote mediabelangstelling die voor die situaties bestaat. U zult me moeten vergeven dat ik niet altijd zomaar in primetime van alles kan vertellen over een situatie waar eigenlijk in de grootste discretie een voorbereiding voor moet worden getroffen. Daarom zijn er veiligheidsmachtigingen die ook mensen in onze administratie in staat stellen om met die informatie om te kunnen.

Tot nu toe zijn de zaken onder controle. Maar zoals gezegd, is er een melding van een derde nakende terugkeer. Daarvoor zijn we nu effectief voorbereidingen aan het treffen, maar we hebben nog geen concrete informatie over wanneer dat zal gebeuren. In functie daarvan zal natuurlijk een coördinatievergadering plaatsvinden.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, dank u wel voor uw bijkomend antwoord. Ik kan zeker aannemen dat die informatiedoorstroming tussen de veiligheidsdiensten

en uw diensten correct verloopt. Maar feit is dat er naar aanleiding van die ene case geen rondetafel heeft plaatsgevonden. Ofwel zijn die rondetafels, waar u vorige keer naar verwezen hebt als zijnde het hulpmiddel om die terugkeer voor te bereiden, overbodig, ofwel heeft men nagelaten om die te organiseren. Daarom heb ik mijn vraag hier vandaag ook gesteld. Ik zou graag te weten komen of die rondetafels effectief hun nut hebben bewezen. Maar feit is dat er geen heeft plaatsgevonden. Dus blijf ik toch enigszins ongerust.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik moet zeggen dat ik dat een zeer eigenaardige redenering vind. De rondetafel is een concept om de partners aan de tafel te brengen om de hulpverlening naadloos te kunnen regelen. Er is niet een soort formele ontvankelijkheidsvoorwaarde om de hulpverlening te organiseren. De zaak die ons nu heeft beziggehouden, is gewoon als een mes door de boter georganiseerd. Die rondetafel heeft nu plaats om andere partijen, zoals partijen vanuit de islamexpertise, bij die zaak te betrekken. Maar die kinderen hebben eerst de ervaring van de terugkeer moeten meemaken. Ik vind dat zeer eigenaardig, alsof het zo is dat als er geen rondetafel is in de formele zin van het woord, er geen afstemming geweest is en er dus per definitie slechte hulpverlening is georganiseerd. In de feiten is bewezen dat dat niet het geval is geweest. Natuurlijk is dat concept er om partijen bij elkaar te brengen. In de case zijn ze ook effectief bij elkaar geweest, heeft de rechter de beslissing genomen die hij in zijn onafhankelijkheid moest nemen en is er onmiddellijk een pleegondersteunende plaatsing kunnen gebeuren. We gaan nu die mensen bijeenbrengen die op een wat verdere afstand staan tot de concrete nood van die kinderen die een dak boven hun hoofd en een warm nest moeten hebben. Dat gaat gebeuren. Maar we gaan toch geen fetisjisme organiseren rond een formalisme. De vraag is of we die kinderen naadloos in de juiste opvang krijgen. Dat is het punt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.